

Aanbevelingen en Actieprogramma

**Naar versterking van het VMBO;
Bedrijfsleven over VMBO beroepsgericht**

Aanbevelingen ter verbetering van (de aantrekkelijkheid van) het VMBO naar aanleiding van het VMBO onderzoek van VNO-NCW en MKB-Nederland

1. Alle onderwijssoorten gelijkwaardig

Basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs worden beoordeeld op een zo hoog mogelijke opleidingskeuze voor leerlingen. Voor de leerling is dit niet altijd de beste keuze.

- **Leerling op de juiste plek door betere doorverwijzing.**

Een verwijzing door de basisschool naar het beroepsoriënterend onderwijs (VMBO) wordt vaak als een tweede keuze gezien. Een verwijzing naar het ‘algemeen voortgezet onderwijs’ (AVO/VWO) ‘scoort’ beter bij de ouders en bij de school. Dit is ook het geval als VMBO voor de leerling de eerste en de beste keuze is, gelet op zijn of haar talenten en mogelijkheden.

De kwaliteitskaart rekent scholen af op verwijzingen naar het AVO/VWO.

Tussentijdse overstap van een leerling van AVO naar VMBO wordt negatief beoordeeld. Ter illustratie. Als een leerling met een AVO-verwijzing voor het voortgezet onderwijs in het 2^e of 3^e schooljaar, om welke reden ook, besluit om zijn onderwijsloopbaan te vervolgen met een combinatie van “leren en praktijk”, in het VMBO, wordt dit door de Inspectie gezien als afstroom. Deze afstroom levert de school een negatief punt op m.b.t. de kwaliteitskaart.

Wij verzoeken het Ministerie van OCW om te bekijken hoe prikkels positief zouden kunnen werken. Een keuze voor VMBO moet niet afgestraft worden, maar positief bekeken.

- **Bij de CITO toets ook praktische vaardigheden toetsen.**

De CITO toets scoort nu alleen cognitieve kennis. Praktische vaardigheden en kennis worden niet getoetst. De effecten op het basisonderwijs laten zich raden. Scholen weten dat ze afgerekend worden op hun resultaten op het cognitieve vlak, terwijl alle talenten van leerlingen in beeld moeten komen en ontwikkeld moeten worden.

Als maatregel is een toevoeging van een praktische component aan de CITO-toets noodzakelijk. Dit stimuleert een goede doorverwijzing en een positieve keuze voor het beroepsonderwijs.

2. Beroepscomponenten in het gehele voortgezet onderwijs (ook mavo en havo)

Alleen met de toevoer vanuit de beroepsgerichte leerwegen in het VMBO zal het aantal studenten dat opgeleid wordt in het MBO, gezien de behoefte op de arbeidsmarkt, onvoldoende zijn. Wij bevelen aan:

- Maak nieuwe vormen van een mix tussen ‘avo-leren’ en ‘beroepsoriënterend leren’ mogelijk in VMBO-TL en HAVO.

Dit moet dan wel goed realiseerbaar zijn voor scholen en dat vraagt om aanpassing van de bekostiging. Om de beroepsgerichte inhoud goed en aantrekkelijk in te vullen is meer geld nodig dan voor alleen theoretisch onderwijs het geval zou zijn.

3. Bekostiging vmbo beroepsgericht

Veel signalen bereiken ons dat geld dat in principe bestemd is voor een VMBO afdeling daar niet terecht komt. Dit beperkt de mogelijkheden voor studierichtingen om die beroepsgerichte programma's aantrekkelijk te kunnen profileren en eigentijds beroepsgericht onderwijs te geven. Wij bepleiten een verplichting voor scholen om transparant te maken waar het geld (met name de materiële bekostiging) dat vanuit de overheid verstrekt wordt voor het VMBO beroepsgericht, aan wordt besteed. In de accountantsverklaring kan de aanwending van middelen herkenbaar zijn.

Ook hechten wij er zeer aan dat het verschil in prijsfactoren tussen de beroepsgerichte opleidingen en AVO in het voortgezet onderwijs wordt gehandhaafd. Beroepsgericht onderwijs heeft nu eenmaal meer financiële middelen nodig.

4. Docenten: kwaliteit en kwantiteit

De beschikbaarheid van docenten voor de beroepsgerichte programma's (techniek als eerste) zal in de toekomst problematisch worden. De lerarenopleidingen, gericht op de docenten sector techniek, blijken nu al veel te weinig studenten voor deze sector te tellen en dreigen te verdwijnen. Praktijkdocenten die in combinatie met hun vaste baan in het bedrijfsleven één of meerdere dagen per week les willen geven op het VMBO zouden een frisse input kunnen geven op de school en de culturen van onderwijs en bedrijfsleven dichter bij elkaar brengen. Ook vakdocenten uit het MBO kunnen mogelijk meer in het VMBO ingezet worden. Deskundige docenten zijn een voorwaarde voor het verzorgen van goed onderwijs. Als scholen aangeven waar en in welke beroepsgerichte programma's er tekorten aan docenten ontstaan, kunnen branches afspraken maken met scholen over de systematische inzet van vakmensen uit het bedrijfsleven als docent (in VMBO en MBO). Met overheid, onderwijs en georganiseerd bedrijfsleven moet dit probleem worden opgepakt. De overheid dient een passend traject te ontwikkelen in het kader van de bevoegdheidsregeling.

5. Onderwijs en bedrijfsleven: Continuïteit van vmbo programma's

In diverse regio's constateren branches en ondernemersverenigingen dat (vooral) technische VMBO afdelingen worden gesloten, zonder dat er met hen is overlegd over de toekomstige personeelsbehoeften en over de verwachte arbeidsmarkt-ontwikkelingen.

Als schoolbesturen tijdig overleg voeren is een gezamenlijk plan van aanpak mogelijk om belangrijke afdelingen voor de regio te behouden.

Daarom:

- Een scherper toezicht op het overleg van de Regionale Platforms. Onderwijsvoorzieningen en daarbij een veel nadrukkelijker plaats voor het bedrijfsleven, om onvoldoende afgewogen besluitvorming te voorkomen.

- Stel een landelijk meldpunt in, waar bestuurlijke voornemens tot opheffing van een (technische) afdeling gemeld worden. Dit voorkomt verdere ongewenste kaalslag in het VMBO.

6. Doorlopende leerlijn VMBO-MBO

Uit het onderzoek blijkt dat het VMBO zich qua inhoud meer en beter kan richten op hetgeen gevraagd wordt in het MBO. Betere afstemming tussen het VMBO en MBO waardoor de doorlopende leerlijn in de beroepskolom daadwerkelijk gerealiseerd wordt. Het VMBO zou intensief betrokken moeten zijn bij het overleg in de paritaire commissies over de inhoud van het MBO. VNO-NCW en MKB-Nederland stellen voor om in de wet op te nemen dat het VMBO voor het beroepsgerichte deel structureel betrokken wordt bij het overleg onderwijs bedrijfsleven in het MBO.

Insteek moet zijn:

- Wat vraagt vervolgonderwijs, het MBO, van het VMBO met het oog op goede doorstroommogelijkheden voor studenten. Een goede doorlopende leerlijn en beroepsvoorbereiding is van groot belang.

Wij vragen ook aandacht voor de mogelijke overdaad aan experimenten m.b.t. de doorlopende leerlijn. Experimenten moeten herkenbaar aansluiten op de nieuwe kwalificatiestructuur en het principe van basis/kern- en keuzedeel in het VMBO. Georganiseerd bedrijfsleven, VMBO en MBO moeten gezamenlijk bekijken welke experimenteervorm het meest effectief is. Overzicht en regie zijn noodzakelijk.

7. LOB: Beroepskeuze/beroepsbeelden

Uit het onderzoek blijkt dat de beroepskeuzevoorlichting aan leerlingen en het proces van het aanbrenge van de juiste beroepsbeelden verbeterd kan worden. Onderwijs en georganiseerd bedrijfsleven kunnen samen om de tafel gaan om te bespreken hoe dit beter kan. Gebruik maken van alleen erkende leerbedrijven voor de VMBO-stages, zou een verbetering op kunnen leveren.

Daarnaast zijn wij van mening dat de reeds gestarte wetenschappelijke benadering (leerstoel) van het gehele keuzep proces t.a.v. leerloopbanen ook door de overheid gestimuleerd moet worden.

Actieprogramma voortkomend uit de aanbevelingen van het VMBO-onderzoek van VNO-NCW en MKB-Nederland

VNO-NCW MKB-Nederland, VO-Raad en Stichting Platforms VMBO spreken op korte termijn met de Inspectie voor het onderwijs en het Ministerie van OCW om te bekijken welke maatregelen negatief uitpakken voor het verwijzen van kinderen door het basisonderwijs naar het VMBO en wat hieraan te doen.

VNO-NCW MKB-Nederland en SPV gaan in overleg met het CITO om te bespreken hoe via toetsing ook de praktische vaardigheden van kinderen in groep 8 gemeten kunnen worden. Dit zodanig dat deze formeel gemeten waardering een positieve rol speelt voor het imago van het praktisch leren en het beroepsonderwijs.

VNO-NCW MKB-Nederland, OCW en de VO-Raad brengen in kaart wat er nu al mogelijk is op het terrein van beroepsgericht VMBO-TL (bv. tech mavo) en Havo en wat de problemen zijn waar deze mix-vormen tegen aan lopen. Mèt het oplossen van deze problemen kan de promotie voor deze mengvormen beter ingezet.

VNO-NCW MKB-Nederland bepleit bij de politiek en het Ministerie van OCW het transparant maken van de besteding van de overheidsgelden voor het VMBO en met name hoe de materiële bekostiging voor de beroepsgerichte programma's door de scholen wordt ingezet. SPV laat een aantal scholen een overzicht maken van de additionele materiële kosten van een beroepsgerichte opleiding.

Het ministerie van OCW ruimt, in samenspraak met de MBO-Raad en SPV, de "hindernissen" in wet- en regelgeving op die bestaan voor combinatiebanen (structureel een deel van de week werken in een bedrijf en het overige deel van de week voor de klas). Techniek talent (reeds afgesproken in het Techniekpact) richt een loket op waar scholen kunnen melden wat zij (in het kader van tekorten aan vakdocenten) nodig hebben. Branches kunnen daar dan mee aan de slag. Ook op het terrein van docentenstages pakken wij de samenwerking op.

In het kader van de deskundigheidsbevordering van docenten bespreken de partners hoe de beroepsgerichte docent in het VMBO de mogelijkheid krijgt om hiaten in vakkennis aan te vullen die kunnen ontstaan bij de introductie van de nieuwe programma's.

SPV stelt een meldpunt in waar scholen het voornemen tot sluiting van een VMBO-afdeling melden. Door inzicht in het aanbod per school wordt het totaalaanbod in de regio gegarandeerd. De school en de desbetreffende branche brengen wij met elkaar in contact om gezamenlijk een oplossing te zoeken.

VNO-NCW MKB-Nederland en SPV bespreken in SBB verband hoe de doorlopende leerlijn versterkt kan worden door een grotere structurele betrokkenheid van VMBO vertegenwoordigers mèt mandaat van hun achterban bij het sectorale overleg van onderwijs en bedrijfsleven over de kwalificatiestructuur.

VNO-NCW MKB-Nederland vragen het Ministerie van OCW om samen de mogelijkheden te bekijken om LOB-ervaringen van studenten in het VMBO op te nemen in de onderwijstijd.